

Siromaštvo zemalja Latinske Amerike

Vranek, Sara

Undergraduate thesis / Završni rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:396368>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-26**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
«Dr. Mijo Mirković»

SARA VRANEK

SIROMAŠTVO ZEMALJA LATINSKE AMERIKE

Završni rad

Pula, 2019.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
«Dr. Mijo Mirković»

SARA VRANEK

SIROMAŠTVO ZEMALJA LATINSKE AMERIKE

Završni rad

JMBAG: 0303059388, redovan student

Studijski smjer: Marketinško upravljanje

Predmet: Ekonomska sociologija

Znanstveno područje: Društvene znanosti

Znanstveno polje: Ekonomija

Znanstvena grana: Opća ekonomija

Mentor: doc. dr. sc. Saša Stjepanović

Pula, kolovoz 2019.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisani _____, kandidat za prvostupnika ekonomije/poslovne ekonomije, smjera _____ ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, _____, _____ godine

IZJAVA

o korištenju autorskog djela

Ja, _____ dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile
u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom
_____ koristi na način
da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne
knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne
i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu
i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga
pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____ (datum)

Potpis

Sadržaj

1. Uvod	1
2. Pojam siromaštva	2
2. 1. Teorije siromaštva	4
2. 2. Problemi siromašnih i kapital koji im nedostaje	5
2. 2. 1. <i>Najvažniji problemi siromašnih</i>	6
2. 2. 2. <i>Tipovi kapitala koji nedostaju siromašnima</i>	6
3. Latinska Amerika podrazumijeva	7
3. 1. Siromaštvo Latinske Amerike	9
3. 2. Međunarodna granica ekstremnog ili apsolutnog siromaštva	11
3. 3. Relativno siromaštvo zemalja Latinske Amerike	14
3. 3. 1. <i>Relativno siromaštvo zemalja Latinske Amerike koje spadaju u dohodovnu skupinu nižeg srednjeg dohotka</i>	18
3. 3. 2. <i>Relativno siromaštvo zemalja Latinske Amerike koje spadaju u dohodovnu skupinu gornjeg srednjeg dohotka</i>	19
3. 4. Siromaštvo u Venezueli	21
4. Sociokulturna dimenzija siromaštva Latinske Amerike	27
4. 1. Ozbiljan nedostatak fizičke udobnosti	27
4. 2. Izraženi zdravstveni problemi	31
4. 3. Nedostatak sigurnosti	33
4. 4. Izraženi nedostatak socijalnih vrijednosti	35
4. 5. Izražen nedostatak vrijednosti prihvaćanja	37
5. Zaključak	39
Popis literature	41
Popis ilustracija	44
Sažetak	46
Abstract	47

1. Uvod

Cilj ovog završnog rada je analizirati siromaštvo zemalja Latinske Amerike te ćemo u skladu s time analizu temeljiti na prihodovnim, socijalnim i psihološkim pokazateljima siromaštva. U cilju analize siromaštva zemalja Latinske Amerike posebno ćemo analizirati siromaštvo Venezuele koje je posljednjih godina vječita aktualna tema svjetskih ekonomista. Problematika koju ćemo istraživati u ovome završnom radu odnosi se na pitanje koja je zemlja najsiromašnija u Latinskoj Americi te koji su razlozi za takvo stanje te suprotno tome koja zemlja Latinske Amerike ima najmanje siromašnih stanovnika. Isto tako vodeći se činjenicom da se siromaštvo ne može ograničiti samo na materijalno istražiti ćemo i pitanje kvalitete i sigurnosti života stanovnika zemalja Latinske Amerike. Ovaj završni rad strukturiran je na način da ćemo se prije svega osvrnuti na teorijski pristup siromaštvu, nakon kojega ćemo analizirati apsolutno i relativno siromaštvo zemalja Latinske Amerike sa posebnim osvrtom na Venezuelu i naposljetku ćemo provesti analizu sociokulturne dimenzije siromaštva u zemljama Latinske Amerike temeljenu na pet skupina faktora teoretičara Paula Spickera vezanih uz siromaštvo.

2. Pojam siromaštva

Kada se govori o problemima suvremenog svijeta, nikada se ne izostavlja siromaštvo. Ono je, što je paradoksalno, u vremenu visoke tehnologije i do sada najvećih proizvodnih mogućnosti raširenije no ikada prije. Odmah je jasno da se ne radi o nestašici hrane i drugih materijalnih dobara zbog nemogućnosti proizvodnje, već se radi o problemu raspodjele dobara.

Raspodjela dobara aktualni je problem koji ima dvije razine: globalnu, koja se tiče podjele zemalja svijeta na bogate (zapadna demokracija, „Prvi svijet“) i siromašne („Treći svijet“), lokalnu, koja se tiče raspodjele bogatstva unutar određenih država (bogate i siromašne klase i slojevi). Neovisno o kojoj je razini riječ, siromaštvo je uvijek globalni problem, jer se problemi koji su vezani u siromaštvo na lokalnoj razini (unutar nacionalnih država) dalje multipliciraju kao ozbiljni svjetski problemi.¹

Siromaštvo se sve teže može jasno i nedvosmisleno definirati kao nedostatak nečega potrebnog za prosječan život. Postavlja se pitanje što je sve obuhvaćeno time „nešto“, kao i što to podrazumijevamo pod „prosječan“.

Kao pomoć u ovoj dvojbi poslužiti će nam argumentacija Z. Šućura koji navodi pet skupina faktora (prema P. Spickeru) vezanih uz siromaštvo:

1. ozbiljan nedostatak fizičke udobnosti (hrana, sklonište, odjeća);
2. izraženi zdravstveni problemi (bolest, fizička slabost, kraće trajanje života);
3. nedostatak sigurnosti (gubitak prihoda, opasna radna okolina ili susjedstvo);
4. izraženi nedostatak socijalnih vrijednosti (slabo obrazovanje, izostanak plaćenog rada, neposjedovanje simbola srednje klase, stigma financijske ovisnosti, niske aspiracije, obiteljska nestabilnost);
5. izražen nedostatak vrijednosti prihvaćanja (slaba ili nikakva politička participacija, diskriminacija, neposjedovanje nekih socijalno vrijednih sposobnosti i simbola).

Dakle, siromaštvo se ne može svesti samo na materijalnu dimenziju života, kao niti na nedostatak prihoda. Ono se širi i na sociokulturnu dimenziju pa i psihološku.

---

¹ A. Šundalić, Sociologija, Osijek, Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku – Ekonomski fakultet u Osijeku, 2011., str. 115

Znanstveno istraživanje siromaštva od 19. stoljeća naovamo iznjedrilo je dva pristupa siromaštvu i, samim time, dva određenja siromaštva: **apsolutno** i **relativno**.

1. **apsolutno siromaštvo** (siromaštvo na rubu opstanka, apsolutna bijeda) – mjeri se na procjeni osnovnih sredstava potrebnih za zadovoljenje minimalnih ljudskih potreba (kakvoća i količina hrane, odjeće, stana). Po nekim suvremenijim pristupima tome treba dodati i temeljne kulturne potrebe poput obrazovanja, zdravstvene zaštite, sigurnosti i razonode.
2. **relativno siromaštvo** definira se od društva do društva u određenom vremenu. Relativno se siromaštvo određuje prema važećem standardu nekoga društva i prihvaćenom sustavu vrijednosti. Jedni će građani biti proglašeni siromašnima u odnosu na druge koji si mogu priuštiti određene sadržaje društvenog blagostanja. Kriterij kada je netko siromašan mijenja se s vremenom i od društva do društva. Tako će linija siromaštva biti različito povučena u bogatijim nego u siromašnijim društvima.

Uvjetno se može govoriti i o subjektivnom siromaštvu – subjektivnoj procjeni pojedinaca o tome je li siromašan ili nije. Dakako, subjektivna procjena ne mora biti stvarni pokazatelj siromaštva, jer pojedinac je donosi u usporedbi s drugima, uglavnom bogatijima (netko će se smatrati siromašnim što vozi auto srednje klase i ima vikendicu od samo 60m² dok susjed vozi višu klasu automobila i ima dvostruko veću vikendicu).

Mjerenje siromaštva također je i stvar dogovora. Najčešće svaka država iskazuje siromaštvo stopama socijalne pomoći koju izdvaja za različite kategorije stanovništva: nezaposlene, osobe s invaliditetom i trajno bolesne, obitelji s niskim primanjima, stare osobe i druge. Na državnoj razini uglavnom je socijalna pomoć pokazatelj kretanja siromaštva. No, prema subjektivnim procjenama stanovništva, siromaštvo je mnogo veće od službene priznatosti. Tu je, dakako riječ o potrebama i željama stanovništva za standardom koji je daleko iznad onog pripadajućeg siromašnima.²

U suvremenom je društvu moguće predvidjeti koje su socijalne skupine u opasnosti od siromaštva, tj. kojima je „namijenjeno“ siromaštvo. To mogu biti: samohrani roditelji,

---

² ibidem, str. 116.-117.

obitelji bez zaposlenih članova, doseljeničke obitelji (u prvoj generaciji), invalidne osobe, bolesni, potom osobe slabijeg obrazovanja (ili neobrazovane osobe), te pripadnici donjih društvenih klasa (posebice pripadnici tzv. potklase). Također je realnost da su, gledajući na spol i dob, žene i starije osobe bliže siromaštvu u odnosu na muškarce i mlade osobe.

Siromaštvo uzrokuje relativnu depriviranost. Peter Townsend tvrdi da su pojedinci, obitelji i skupine u stanovništvu siromašni kada nemaju sredstava za prosječnu vrstu prehrane, za sudjelovanje u aktivnostima koje u društvu postoje kao uobičajene i zbog znatno manjeg novca od one količine koju ima prosječni građanin, te da su tako isključeni iz stvarnog života društva. Neki sociolozi siromaštvu prilaze kao socijalnom isključenju, što je na tragu Townsendove relativne depriviranosti. Riječ je o socijalnoj izbačenosti iz kulturnih, političkih, gospodarskih ili socijalnih sustava.³

2. 1. Teorije siromaštva

Teorije siromaštva su ovom fenomenu tražile socijalne uzroke, ali zbog različitih polazišta i njihova tumačenja su bila različita.

Teorija kulture siromaštva počiva na tezi da je siromaštvo reakcija i adaptacija siromašnih na njihovu marginalnu društvenu poziciju. Siromašni pojedinci i obitelji mogu se prepoznati po zajedničkim obilježjima ponašanja koja se pretvaraju u obrasce života siromašnih u različitim zemljama (potklasa koja živi od socijalne pomoći). No, kultura siromaštva kao socijalizacijska matrica kojom se djeca od rane dobi privikavaju na obrasce života u siromaštvu, nije isto što i siromaštvo. Siromašni ne moraju nužno preuzeti kulturu siromaštva, oni mogu iskoristiti povoljne životne situacije i popraviti svoj položaj na socijalnoj ljestvici.

Teorija „začaranog kruga“ (ili deprivacijskog kruga) polazi od teze da siromaštvo rađa siromaštvo i da se iz toga „začaranog kruga“ nije moguće izvući. Djeca nasljeđuju siromaštvo roditelja i sve društvene nelagode i nepravde koje ono sobom donosi. To se ogleda u lošim uvjetima stanovanja, slaboj prehrani djece od samog rođenja, čestom pobolijevanju, lošoj naobrazbi, nemogućnosti konkuriranja za značajnije,

---

³ ibidem, str. 118.

uglednije radno mjesto i drugo. Tako da se doista čini kako je situacija siromašnih bezizlazna. No, ova se teorija drži empirijskih pokazatelja u tumačenju siromaštva, ali mu ne objašnjava korijene.

Teorija situacijske prisile na drugačiji način tumači siromaštvo u odnosu na teoriju kulture siromaštva. Po njoj siromašni se ponašaju na određeni način ne zbog naučenih obrazaca ponašanja u siromaštvu, već zbog prisile situacije na takvo ponašanje. Otuda se ponašanje siromašnih objašnjava kao posljedica, npr. nezaposlenosti, nepostojanja stalnih ili dovoljnih prihoda za sve potrebe obitelji ili pojedinaca i slično. Kada bi se, dakle, promijenile okolnosti, kada bi nestala situacija koja pojedince prisiljava na određeno ponašanje, tada bi se i siromašni drugačije ponašali, jer siromašni prihvaćaju važeće vrijednosti i norme određenog društva, samo ih nisu u stanju realizirati u svojoj svakodnevici zbog prisile situacije siromaštva. Po ovoj se teoriji siromaštvo pojednostavljeno svodi na situaciju koja, kada nestane, nestaje i siromaštva, a što empirija u većini slučajeva ne potvrđuje.

Svaka od spomenutih teorija siromaštvo prihvaća kao realnost društvenog života koja pogađa manje ili više brojani dio populacije. Poznato je da siromašne (nerazvijene) zemlje imaju veći postotak populacije siromašnih nego što ga imaju bogatije (razvijene) zemlje. Bogatije zemlje imaju mehanizme socijalne pomoći kojima siromašnima stvaraju donekle prihvatljive uvjete života. Siromašne zemlje to uglavnom nisu u stanju. Siromaštvo je socijalni problem kojim se bave brojne službe unutar nacionalnih država, ali na nadnacionalnoj razini. Globalna svijest o siromaštvu, nažalost, nije promijenila sliku svijeta. Jaz bogati – siromašni sve je dublji.⁴

2. 2. Problemi siromašnih i kapital koji im nedostaje

Međunarodna zajednica svjesna je golemih razmjera siromaštva, te koliko god bila neučinkovita, ipak poduzima „milenijske projekte“ iskorjenjivanju siromaštva. Jedan od takvih projekata vodio je od 2002. do 2006. pri UN-u profesor sa Sveučilišta Columbia *Jeffrey Sachs*. U svojoj studiji *Kraj siromaštva, ekonomske mogućnosti našeg doba* Sachs smatra da je većina ljudi svijeta svjesna siromaštva i potrebe da se ono

---

⁴ ibidem, str. 119.-121.

iskorijeni, ali većina nema povjerenja u institucije i načine na koje se do sada rješavalo siromaštvo.

2. 2. 1. Najvažniji problemi siromašnih

Prema studiji *Kraj siromaštva, ekonomske mogućnosti našeg doba* Jeffrya Sachsa četiri su najvažnija problema siromašnih koja se moraju rješavati na globalnoj razini.

To su:

1. *kriza dugova,*
2. *globalna trgovinska politika,*
3. *znanost za razvoj i*
4. *briga o okolišu*

Borba protiv gladi, bolesti, nedostatka obrazovanja, uništavanja okoliša i gradskih sirotinjskih četvrti zahtjeva aktiviranje šest tipova kapitala nedostatnih siromašnima: *ljudski kapital, poslovni kapital, infrastruktura, prirodni kapital, kapital javnih institucija, kapital znanja.*

2. 2. 2. Tipovi kapitala koji nedostaju siromašnima

Prema studiji *Kraj siromaštva, ekonomske mogućnosti našeg doba* Jeffrya Sachsa šest je tipova kapitala koji nedostaju siromašnima:

1. *Poslovni kapital.* Viši prihodi kućanstva na farmi i u gradovima omogućuju kućanstvima ulaganje u sigurnije uvjete stanovanja (s mrežastim vratima koja zadržavaju komarce), vodu iz slavine, moderna goriva za kuhanje, pristup liječnicima, kvalitetniju prehranu i tome slično.
2. *Ljudski kapital.* Ključna ulaganja u ljudski kapital uključuju prehranu (dopunu mikronutrijentima i makronutrijentima), zdravstvenu skrb (imunizacija, rutinsko praćenje, intervencije u hitnim slučajevima, preventivne intervencije poput protumalarijskih mreža za krevete), planiranje obitelji (vremenski razmak između rađanja, manje obitelji), pismenost majki i svijest o javnom zdravstvu.

3. *Infrastruktura*. Uključuje sigurnu vodu za piće, sanitarije, izvore energije za sigurnije kuhanje, transport u klinike u hitnim slučajevima te informatičku i komunikacijsku tehnologiju kao potporu rutinskim i hitnim zdravstvenim uslugama.
4. *Prirodni kapital*. Ulaganje u prirodni kapital uključuje zaštitu od prirodnih opasnosti, poput suša izazvanih El Ninom, potom kontrolu bolesti i napasnika, očuvanje ekosustava radi potpore produktivnosti usjeva i izbjegavanje toksičnih otpada u zraku i vodi.
5. *Kapital znanja*. Ulaganja u tom slučaju namijenjena su unapređivanju organizacijskih procedura za borbu protiv epidemija bolesti, razvoju novih lijekova i cjepiva, razvoju i distribuciji unaprijeđenih varijanti sjemenja radi poboljšanja hranjive vrijednosti usjeva i jeftinih izvora energije za pripravu i pohranu hrane u kućanstvima.
6. *Kapital javnih institucija*. Ta ulaganja osiguravaju djelovanje i širenje usluga javnog zdravstva, programe prehrane i uključivanje zajednice povezane s javnim zdravstvom.⁵

3. Latinska Amerika podrazumijeva...

Latinska Amerika je naziv koji se rabi za onaj dio integralnog pojma Amerike u kojem dominiraju romanski jezici, tj. jezici koji su se razvili iz latinskoga: španjolski, portugalski i francuski. Premda se u tom djelu svijeta govore i drugi jezici, kao što su engleski i nizozemski, a u širokoj uporabi i brojni domorodački jezici, činjenica je da se ne može osporiti potpuna prevlast romanskih jezika.

Latinska Amerika pripada gospodarski slabije razvijenim dijelovima svijeta, koje opterećuju brojni društveni i politički problemi. Gospodarstvo većine latinoameričkih zemalja izvozno je orijentirano i oslanja se na razvoj poljoprivrede, rudarstva i industrije. Bez obzira na stupanj razvijenosti, za tamošnje je države tipična izrazito neravnomjerna raspodjela nacionalnog bogatstva, koja uzrokuje raširenu pojavu siromaštva.

---

⁵ ibidem, str. 129.-130.

U političkom pogledu Latinska je Amerika sve do kraja 20. st. bila prostor zahvaćen vojnim diktaturama i revolucionarnim pokretima.

Latinska se Amerika može podijeliti na tri manje cjeline:

1. Meksiko sa zemljama srednjoameričke prevlake obuhvaća Meksiko, koji je najvećim dijelom sjevernoamerička zemlja, i sve države na prostoru Srednje Amerike (područje između prevlake Tehuantepec na sjeveru i Panamske prevlake na jugu).

2. Karipsko-bahamsko otočje uključuje dvije velike otočne skupine: Karipsko (Antilsko) otočje je veće, a smješteno je na kontaktu otvorenog dijela Atlantskog oceana i Karipskoga mora. Sastoji se od dvije manje skupine: Velikih i Malih Antila. Druga je otočna skupina Bahama smještena u Atlantskom oceanu.

3. Južna Amerika je kontinent podijeljen na 12 nezavisnih država i Francusku Gvajanu, teritorij pod francuskom upravom.⁶

U ovom radu analizirati ćemo svih 20 zemalja Latinske Amerike a to su: Argentina, Bolivija, Brazil, Čile, Kolumbija, Kostarika, Kuba, Dominikanska Republika, Ekvador, El Salvador, Gvatemala, Haiti, Honduras, Meksiko, Nikaragva, Panama, Paragvaj, Peru, Urugvaj i Venezuela. Prema podacima popisa stanovništva iz 2016. godine Latinska Amerika ima 626,747,000 stanovnika.

Nadalje, za pojedine statističke pokazatelje neke zemlje Latinske Amerike često nemaju statističke podatke. Nedostatak statističkih podataka Kube pripisuje se socijalističkom gospodarstvu Kube i nedostatku objavljenih podataka od same vlade dok se u Venezueli trenutno ne zna ni tko joj je predsjednik a kamoli stopa siromašnog stanovništva Venezuele pri 5,50 američkih dolara na dan.

---

⁶ Z. Curić, N. Glamuzina, V. T. Opačić, Geografija turizma – Regionalni pregled, Zagreb, Naklada LJEVAK, 2013., 46. str

3. 1. Siromaštvo Latinske Amerike

Napravite popis nacija u Americi od najbogatijih do najsiromašnijih. Shvatit ćete da su na vrhu Sjedinjene Države i Kanada, nakon kojih slijede Čile, Argentina, Brazil, Meksiko i Urugvaj, a možda i Venezuela, ovisno o cijeni nafte. Nakon nje ide Kolumbija, Dominikanska Republika, Ekvador i Peru. Na koncu postoji još jedna specifična, još siromašnija skupina, koja se sastoji od Bolivije, Gvatemale i Paragvaja, a ako odete pedeset godina unatrag, naći ćete identičan poredak. Idite stotinu godina unatrag: ista stvar. Stotinu i pedeset godina unatrag: opet isto. Stoga, nisu samo Sjedinjene Države i Kanada bogatije od Latinske Amerike; postoji također neupitna i ustrajna podjela između bogatih i siromašnih nacija Latinske Amerike.⁷

Tablica 1. Omjer siromašnog stanovništva zemalja Latinske Amerike po nacionalnim linijama siromaštva (% ukupnog stanovništva) u 2017. godini

Država	Broj siromašnih (u %)
Argentina	25.7
Bolivija	36.4
Brazil	26.5
Čile	8.6
Kolumbija	26.9
Kostarika	20.0
Kuba	Podaci nisu dostupni
Dominikanska Republika ⁸	30.5
Ekvador	21.5
El Salvador	29.2
Gvatemala	Podaci nisu dostupni
Haiti	Podaci nisu dostupni
Honduras	64.3

⁷ D. Acemoglu, J. A. Robinson, Zašto nacije propadaju, Zagreb, MATE d.o.o., 2017., 49. str.

⁸ Podaci iz 2016. godine

Meksiko ⁹	43.6
Nikaragva	24.9
Panama	22.1
Paragvaj	26.4
Peru	21.7
Urugvaj	7.9
Venezuela ¹⁰	33.1

Izvor: Svjetska Banka,

<https://databank.worldbank.org/reports.aspx?source=2&series=SI.POV.NAHC&country=>, (pristup 27. srpnja 2019.)

Nacionalni omjer broja siromaštva je postotak stanovništva koji živi ispod nacionalnih granica siromaštva. Nacionalne granice siromaštva temelje se na procjenama podskupina ponderiranih stanovništvom iz anketa o domaćinstvima.

Najviši postotak siromašnog stanovništva u Latinskoj Americi 2017. godine prema podacima koji su službeno dostupni ima Honduras sa više od polovice svoga ukupnog stanovništva (64.3%).

Glavni razlozi velikog siromaštva u Hondurasu su:

Pothranjenost: Honduras ima preko devet milijuna ljudi te se glad pokazuje ozbiljnim problemom, a više od 1,5 milijuna stanovnika Hondurasa se svake godine suoči s glađu. Kronična neuhranjenost također se pokazuje ogromnim problemom; otprilike 49 posto ljudi koji žive u ruralnim područjima su neuhranjena, a stopa zaostajanja u razvoju iznosi 34%. Prema Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji, stopa zaostajanja u razvoju se odnosi na to da je dijete prekratko u usporedbi sa prosječnim standardom rasta djeteta. Stopa zaostajanja u razvoju u najvećoj je mjeri povezana s čestom glad i kroničnom neuhranjenošću.

Prirodne katastrofe: Honduras se smatra jednom od najosjetljivijih zemalja na prirodne katastrofe. Seosko stanovništvo snažno ovisi o poljoprivredi kao izvoru sredstava za život i sigurnost hrane. U vrijeme teških vremenskih prilika ili prirodne

---

⁹ Podaci iz 2016. godine

¹⁰ Podaci iz 2015. godine

katastrofe, mnoge ranjive populacije izložene su riziku od gladi i nesigurnosti u hrani, što zauzvrat nastavlja da produbljuje siromaštvo u Hondurasu.

Visoka nezaposlenost: Visoke stope nezaposlenosti također su pridonijele uzrocima siromaštva u Hondurasu. Nezaposlenost često povećava rizik od siromaštva, jer pojedinci nisu u stanju adekvatno osigurati sebe ili obitelj.

Nasilje: Honduras ima visoku stopu ubojstava na svijetu s 59 ubojstava na 100.000 stanovnika u 2016. godini te ga to čini drugim na svijetu po stopi ubojstava na 100.000 stanovnika. Kriminal i nasilje često negativno utječu na gospodarstvo, jer se resursi troše na rješavanje kriminala a mogli bi se koristiti za pružanje dodatne sigurnosti hrane ili boljeg obrazovnog sustava.¹¹

Odmah iz Hondurasa po stopi siromaštva dolazi Meksiko sa (43.6%) te Bolivija sa (36.4%). Najmanje je siromašnih u Latinskoj Americi u Urugvaju koji ima samo 7.9% siromašnog stanovništva te Čile sa 8.6%.

3. 2. Međunarodna granica ekstremnog ili apsolutnog siromaštva

Budući da zemlje različito definiraju i mjere siromaštvo, dosljedne usporedbe mogu biti teške. Nacionalne granice siromaštva uglavnom imaju veću kupovnu moć u bogatim zemljama, u kojima su standardi izdašniji, nego u siromašnim zemljama.

Mjere koje se temelje na međunarodnoj granici siromaštva pokušavaju zadržati stvarnu vrijednost granice siromaštva u svim državama.

Od izvještaja o svjetskom razvoju 1990. godine, Svjetska banka je pokušala primijeniti zajednički standard u mjerenju ekstremnog siromaštva, koji je utemeljen na onome što siromaštvo znači u najsiromašnijim zemljama svijeta.

Trenutna međunarodna linija ekstremnog siromaštva određena je na 1.90 američkih dolara (USD) dnevno što je 12.52 HRK u uvjetima PPP-a odnosno pariteta kupovne moći za 2011. godinu, što predstavlja prosjek od 15 istih nacionalnih granica

---

¹¹ S. J. Fraser, „Big four causes of poverty in Honduras”, The Borgen Project, 12. 11. 2017., <https://borgenproject.org/causes-of-poverty-in-honduras/>, (pristupljeno 28. srpnja, 2019)

siromaštva koje su definirale granicu siromaštva od 1.25 američkih dolara (USD) na dan u uvjetima PPP-a 2005. godine.

Stoga granica siromaštva od 1.90 američkih dolara dnevno koristi isti standard za ekstremno siromaštvo - granica siromaštva tipična za neke od najsiromašnijih zemalja na svijetu - ažurirana najnovijim informacijama o troškovima života u zemljama s niskim i srednjim dohotkom.

Tečajevi PPP-a odnosno pariteta kupovne moći koriste se za procjenu globalnog siromaštva jer uzimaju u obzir razlike između zemalja u cijenama roba i usluga. No, stope PPP-a dizajnirane su za usporedbu agregata državnih računa, a ne za uspoređivanje međunarodnog siromaštva. Kao rezultat toga, ne postoji sigurnost da međunarodna granica siromaštva mjeri iste potrebe ili nedostatke u svim zemljama koje se uspoređuju.

Uz međunarodnu granicu ekstremnog siromaštva od 1.90 američkih dolara (USD) na dan, dane su i dvije dodatne granice siromaštva:

1. granica siromaštva od 3.20 američkih dolara (USD) što je 21.09 HRK na dan tipična je za zemlje s nižim srednjim dohotkom
2. granica siromaštva od 5.50 američkih dolara (USD) što je 36.25 HRK na dan tipična za zemlje s višim srednjim dohotkom¹²

Uzevši u obzir dva temeljna teorijska određenja siromaštva: apsolutno i relativno, da bismo primijenili isto u praksi zanima nas trenutna međunarodna granica ekstremnog siromaštva ili apsolutnog siromaštva u zemljama Latinske Amerike, te ćemo koristiti određenu međunarodnu granicu ekstremnog siromaštva od 1.90 američkih dolara (USD) što je 12.52 HRK na dan.

---

¹² Svjetska Banka, „Poverty and Inequality”, [website], 2019., <http://datatopics.worldbank.org/world-development-indicators/themes/poverty-and-inequality.html>, (pristupljeno 28. srpnja 2019)

Tablica 2. Postotak siromašnih pri 1.90 američkih dolara (USD) na dan (PPP za 2011.) u 2014. godini u zemljama Latinske Amerike

Država	Broj siromašnih (u %)
Argentina	0.7
Bolivija	5.8
Brazil	2.8
Čile ¹³	1.3
Kolumbija	5
Kostarika	1.4
Kuba	Podaci nisu dostupni
Dominikanska Republika	2.1
Ekvador	2.6
El Salvador	3.0
Gvatemala	8.7
Haiti ¹⁴	25
Honduras	15.9
Meksiko	4.1
Nikaragva	3.2
Panama	3.5
Paragvaj	2.4
Peru	3.7
Urugvaj	0.1
Venezuela ¹⁵	10

Izvori: Svjetska Banka,

<https://databank.worldbank.org/reports.aspx?source=2&series=SI.POV.LMIC&country=>

[y=](#), pristup (29. srpnja 2019.), CEPALSTAT,

https://estadisticas.cepal.org/cepalstat/WEB_CEPALSTAT/buscador.asp?idioma=i&string_busqueda=, pristup (29. srpnja 2019.)

¹³ Prema podacima za 2015. godinu

¹⁴ Posljednji podaci prikupljeni su 2012. godine

¹⁵ Posljednji podaci prikupljeni su 2013. godine

Navedena mjera je mogli bismo to tako reći najprimjerenija za Haiti pošto je država Haiti jedina država među navedenim državama Latinske Amerike koja spada u države niskog dohotka dok se kod drugih država siromaštvo najbolje očituje na za njih primjerenim ljestvicama, no linija ekstremnog siromaštva od 1.90 američkih dolara (USD) na dan ipak je međunarodna granica ekstremnog siromaštva te nam omogućuje uvid koliko je stanovništva bilo koje zemlje ekstremno siromašno.

U Latinskoj Americi Haiti je zemlja koja ima najviše stanovništva koje je ekstremno siromašno čak 25% stanovništva Haitija. Glavni razlog ekstremnog siromaštva u Haitiju je politička nestabilnost jer organizacije Haitija poput vlade i policije ne rade baš dobro, mnogi ljudi nemaju posao a zemlja ne zarađuje mnogo. Posljednjih nekoliko godina Ujedinjene nacije (UN) pružaju konstantnu pomoć ovoj zemlji Latinske Amerike. Haiti je imao puno problema s lošim vladama u prošlosti, uključujući mnoštvo ljudi koji su ubijani, a vođe svrgnute kao i sa prirodnim katastrofama. Sve je to utjecalo na Haiti i njegove stanovnike te će im biti potrebno određeno vrijeme da se oporave. Također velike postotke ekstremnog siromaštva pronalazimo u Hondurasu (15.9%) te Venezueli (10%). Najmanji postotak ljudi (0.1%) koji su ekstremno siromašni nalazi se u Urugvaju. Male vrijednosti ekstremnog siromaštva Urugvaja odraz su njegovog stabilnog gospodarstva te je stup njegovog gospodarstva poljoprivredni sektor koji je izvozno orijentiran, a najmoćnije izvozno orijentirane industrije su govedina i vuna. Uz to se provode i rudarske aktivnosti i proizvodnja plastike. Dok turizam uveliko doprinosi BDP-u zemlje.

3. 3. Relativno siromaštvo zemalja Latinske Amerike

Relativno siromaštvo definira se od društva do društva u određenom vremenu. Relativno se siromaštvo određuje prema važećem standardu nekoga društva i prihvaćenom sustavu vrijednosti. Jedni će građani biti proglašeni siromašnima u odnosu na druge koji si mogu priuštiti određene sadržaje društvenog blagostanja. Kriterij kada je netko siromašan mijenja se s vremenom i od društva do društva. Tako će linija siromaštva biti različito povučena u bogatijim nego u siromašnijim društvima.¹⁶

---

¹⁶ A. Šundalić, op.cit., str. 116.

S obzirom na to da će linija siromaštva biti različito povučena u bogatijim nego u siromašnijim društvima, zanima nas koje su to zemlje Latinske Amerike koje spadaju pod bogatije a koje zemlje Latinske Amerike spadaju pod siromašnije zemlje. Da bismo to saznali koristiti ćemo klasifikaciju Svjetske banke koja na temelju dohotka svake zemlje svrstava zemlje odnosno njihova gospodarstva u četiri dohodovne skupine - visoku, gornju - srednju, nižu - srednju i nižu.

Svrstavanje se zasniva na BND-u (bruto nacionalni dohodak) po glavi stanovnika engl. *GNI per capita* koji je izračunat pomoću Atlas metode. Jedinice za ovu mjeru i za pragove su trenutni američki dolari.

Svake godine 1. srpnja Svjetska banka ažurira ove klasifikacije, koje se mijenjaju iz dva razloga:

1. U svakoj zemlji, faktori poput rasta dohotka, inflacije, tečaja i promjena broja stanovništva utječu na BND po glavi stanovnika.
2. Da bi se zadržali pragovi dolara koji razdvajaju klasifikacije u stvarnim odnosima, prilagođava ih se inflaciji.

Novi pragovi koji određuju u kojoj se dohodovnoj skupini nalazi pojedina zemlja određuju se na početku fiskalne godine Banke u srpnju i ostaju fiksni 12 mjeseci bez obzira na naknadne izmjene i procjene. Od 1. srpnja 2018. godine novi pragovi za razvrstavanje zemalja prema dohotku su:¹⁷

Tablica 3. Pragovi za razvrstavanje zemalja prema dohotku

Dohodovna skupina	BND po glavi stanovnika (u USD)
Nizak dohodak	< 996
Niži srednji dohodak	996 - 3,895
Gornji srednji dohodak	3,896 - 12,055
Visok dohodak	> 12,055

Izvor: Svjetska Banka, <https://blogs.worldbank.org/opendata/new-country-classifications-income-level-2018-2019>, pristup (30. srpnja 2019.)

¹⁷ Svjetska Banka, „New country classifications by income level: 2018-2019“, [website], 2018., <https://blogs.worldbank.org/opendata/new-country-classifications-income-level-2018-2019>, (pristupljeno 30. srpnja 2019)

Tablica 4. Bruto nacionalni dohodak (BND) po glavi stanovnika u američkim dolarima (USD) zemalja Latinske Amerike za 2018. godinu te njihove dohodovne skupine

Država	Bruto nacionalni dohodak (BND)	Dohodovna skupina
Argentina	12370.0	Visok dohodak
Bolivija	3370.0	Niži srednji dohodak
Brazil	9140.0	Gornji srednji dohodak
Čile	14670.0	Visok dohodak
Kolumbija	6190.0	Gornji srednji dohodak
Kostarika	11510.0	Gornji srednji dohodak
Kuba	Nema podataka	Gornji srednji dohodak
Dominikanska Republika	7370.0	Gornji srednji dohodak
Ekvador	6120.0	Gornji srednji dohodak
El Salvador	3820.0	Niži srednji dohodak
Gvatemala	4410.0	Gornji srednji dohodak
Haiti	800.0	Nizak dohodak

Honduras	2330.0	Niži srednji dohodak
Meksiko	9180.0	Gornji srednji dohodak
Nikaragva	2030.0	Niži srednji dohodak
Panama	14370.0	Visok dohodak
Paragvaj	5680.0	Gornji srednji dohodak
Peru	6530.0	Gornji srednji dohodak
Urugvaj	15650.0	Visok dohodak
Venezuela	Nema podataka	Gornji srednji dohodak

Izvor: Svjetska Banka,

<https://databank.worldbank.org/reports.aspx?source=2&series=NY.GNP.PCAP.CD&country=>, pristup (30. srpnja 2019.)

S obzirom na navedene dohodovne skupine u koju spada pojedina zemlja Latinske Amerike moguće je odrediti relativno siromaštvo svake zemlje koja spada u dohodovne skupine nižeg srednjeg dohotka i gornjeg srednjeg dohotka. Linija siromaštva nižeg srednjeg dohotka ima vrijednost 3.20 američkih dolara (USD) dok linija siromaštva gornjeg srednjeg dohotka ima vrijednost 5.50 američkih dolara (USD). Jer ono što se u jednoj bogatijoj zemlji smatra siromašnim ne smatra se siromaštvom u drugoj manje bogatijoj zemlji s obzirom na životni standard svake od njih.

Uzevši u obzir ove vrijednosti iz tablice br. 4 koja nam daje podatke bruto nacionalnog dohotka po glavi stanovnika zemalja Latinske Amerike za 2018. godinu te njihove dohodovne skupine razlučiti ćemo ih na dvije tablice: jednu tablicu koja će prikazivati zemlje Latinske Amerike koje spadaju u dohodovnu skupinu nižeg srednjeg dohotka i drugu tablicu koja će prikazivati zemlje Latinske Amerike koje spadaju u dohodovnu

skupinu gornjeg srednjeg dohotka te ćemo izračunati njihove linije siromaštva odnosno relativne linije siromaštva.

3. 3. 1. Relativno siromaštvo zemalja Latinske Amerike koje spadaju u dohodovnu skupinu nižeg srednjeg dohotka

Za procjenu siromaštva zemalja Latinske Amerike koje spadaju u dohodovnu skupinu nižeg srednjeg dohotka uzet ćemo liniju siromaštva od 3.20 američkih dolara (USD) na dan koja je tipična za zemlje s nižim srednjim dohotkom te podrazumijeva postotak stanovništva koji živi s manje od 3.20 USD što je 21.09 HRK dnevno po međunarodnim cijenama.

Tablica 5. Postotak siromašnih u zemljama Latinske Amerike pri 3,20 američkih dolara (USD) na dan (PPP za 2011.) u 2014. godini

Država	Dohodovna skupina	Broj siromašnih (u %)
Bolivija	Niži srednji dohodak	12.3
El Salvador	Niži srednji dohodak	12.2
Honduras	Niži srednji dohodak	31.8
Nikaragva	Niži srednji dohodak	12.8

Izvor: Svjetska Banka,

<https://databank.worldbank.org/reports.aspx?source=2&series=SI.POV.LMIC&country=>, pristup (31. srpnja 2019.)

Među zemljama Latinske Amerike nižeg srednjeg dohotka najveći postotak siromašnih pri 3.20 američkih dolara (USD) u 2014. godini ima Honduras sa 31.8% siromašnih stanovnika koji žive s manje od 3.20 USD dnevno po međunarodnim cijenama. Dok ostale zemlje nižeg srednjeg dohotka imaju približne postotke sa malim razlikama siromašnih stanovnika koji žive s manje od 3.20 USD a najmanji postotak ima El Salvador (12.2%).

3. 3. 2. Relativno siromaštvo zemalja Latinske Amerike koje spadaju u dohodovnu skupinu gornjeg srednjeg dohotka

Za procjenu siromaštva zemalja Latinske Amerike koje spadaju u dohodovnu skupinu višeg srednjeg dohotka uzet ćemo liniju siromaštva od 5.50 američkih dolara (USD) na dan koja je tipična za zemlje s višim srednjim dohotkom te podrazumijeva postotak stanovništva koji živi s manje od 5.50 USD što je 36.25 HRK dnevno po međunarodnim cijenama.

Tablica 6. Postotak siromašnih u zemljama Latinske Amerike pri 5,50 američkih dolara (USD) na dan (PPP za 2011.) u 2014. godini

Država	Dohodovna skupina	Broj siromašnih (u %)
Brazil	Gornji srednji dohodak	17.9
Kolumbija	Gornji srednji dohodak	29.8
Kostarika	Gornji srednji dohodak	11.9
Dominikanska Republika	Gornji srednji dohodak	25.1

Ekvador	Gornji srednji dohodak	23.8
Gvatemala	Gornji srednji dohodak	48.8
Meksiko	Gornji srednji dohodak	40.5
Paragvaj	Gornji srednji dohodak	19.3
Peru	Gornji srednji dohodak	25.1
Kuba	Gornji srednji dohodak	Podaci nisu dostupni
Venezuela	Gornji srednji dohodak	Podaci nisu dostupni

Izvor: Svjetska Banka,

<https://databank.worldbank.org/reports.aspx?source=2&series=SI.POV.LMIC&country=>, pristup (31. srpnja 2019.)

Najveći postotak stanovništva koji živi s manje od 5.50 USD u zemljama Latinske Amerike sa gornjim srednjim dohotkom pronalazimo u Gvatemali gdje skoro polovica stanovništva (48.8%) živi s manje od 5.50 USD na dan a niti u Meksiku nije bolje stanje sa 40.5%. U Gvatemali je siromaštvo izraženije u ruralnim mjestima i selima nego u gradovima poput Guatemala Cityja, Antigua i Xela koji su moderni i prosperitetni ali samo naizgled pošto većina stanovnika gradova ne posjeduju nikakva zemljišta te se zbog toga smatraju osiromašenima. Također Gvatemalanci često ovise o neformalnim poslovima za svoja primanja. Ujedinjene nacije procjenjuju da je 70 posto Gvatemalaca zaposleno neformalno, što znači da ne primaju nikakve beneficije koje proizlaze iz formalnog ugovora i poslodavca.

Najpovoljniji trend u latinoameričkim zemljama srednjeg gornjeg dohotka pronalazimo u Kostariki koja ima 11.9% stanovništva koji živi s manje od 5.50 USD.

3. 4. Siromaštvo u Venezueli

Siromaštvo u Venezueli moglo bi se opisati jednom rečenicom:

Kao da gledate kako zgrada velikom brzinom propada i ne možete ništa učiniti da to zaustavite.

6. prosinca 1998. Hugo Chávez proglasio je novo buđenje socijalne pravde i moći ljudi. "Uskrснуće Venezuele je u tijeku i ništa i nitko to ne može zaustaviti", rekao je ljevičarski populist mnoštvu euforičnih pristaša nakon pobjede na izborima. Dva desetljeća kasnije te su riječi postale samo pusti snovi.

Ujedinjene nacije procjenjuju da je 3 milijuna Venezuelaca izbjeglo iz zemlje od 2015. godine od 31 milijuna stanovnika koliko Venezuela broji svojih stanovnika ukupno. A sve kako bi se riješili kroničnih nestašica hrane i lijekova, propadajućeg zdravstvenog i prometnog sustava te gospodarstva u padu.

Stanovništvo koje je ostalo živjeti u Venezueli, procjenjuje se gotovo njih 90% živi u siromaštvu ispod nacionalne linije siromaštva. Stopa siromaštva Venezuele pogoršana je neuspjelim ekonomskim politikama i padom globalnih cijena nafte. Valja napomenuti da se sumnja u točnost statističkih podataka koje vlada Venezuele dostavlja međunarodnim statistikama te ih npr. Svjetska Banka ne uvrštava u svoje statistike, zadnji statistički pokazatelji siromaštva Venezuele postoje za 2017. godinu kada je stopa inflacije bila znatno niže vrijednosti.

Stanovnici Venezuele iskusili su uskraćivanja, glad, duboku zabrinutost i ključanja gnjeva prema vladi koja je sada nesposobna da ispuni najosnovnije potrebe svojih građana te vladi koja niječe krizu građanstva kakva ne postoji u modernoj povijesti Latinske Amerike. Naftno najbogatija zemlja apsolutno je opustošena i pretvorena u ratom razorenu naciju - bez rata.¹⁸

---

¹⁸ T. Phillips, „A slow-motion catastrophe: on the road in Venezuela, 20 years after Chávez's rise", The Guardian, 6. prosinca, 2018., <https://www.theguardian.com/world/2018/dec/06/on-the-road-venezuela-20-years-after-hugo-chavez-rise>, (pristupljeno 1. kolovoza, 2019.)

Tablica 7. Postotak stanovništva koji živi ispod nacionalnih granica siromaštva u Venezueli u razdoblju od 2009 do 2018. godine

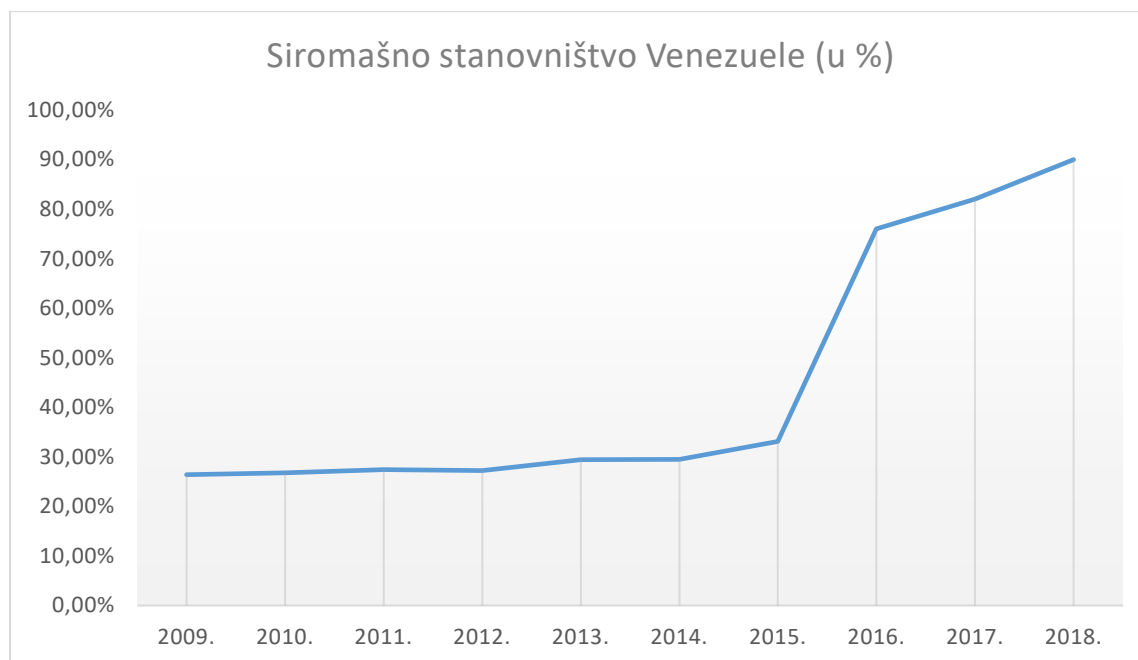
Godina	Siromašno stanovništvo (u %)
2009.	26.4
2010.	26.8
2011.	27.4
2012.	27.2
2013.	29.4
2014.	29.5
2015.	33.1
2016.*	76.0
2017.*	82.0
2018.*	90.0

Izvor: Svjetska Banka,

<https://databank.worldbank.org/reports.aspx?source=2&series=SI.POV.NAHC&country=VEN> , pristup (1. kolovoza 2019.)

*Podaci o postotku siromašnih Venezuele u godinama 2016., 2017., i 2018. su procijenjeni od strane medija pošto posljednjih godina vlada Venezuele ne prijavljuje statističke podatke a ako i prijavljuje sumnja se u točnost istih.

Grafički prikaz 1. Postotak stanovništva koji živi ispod nacionalnih granica siromaštva u Venezueli u razdoblju od 2009 do 2018. godine

Izvor podataka: Svjetska Banka,

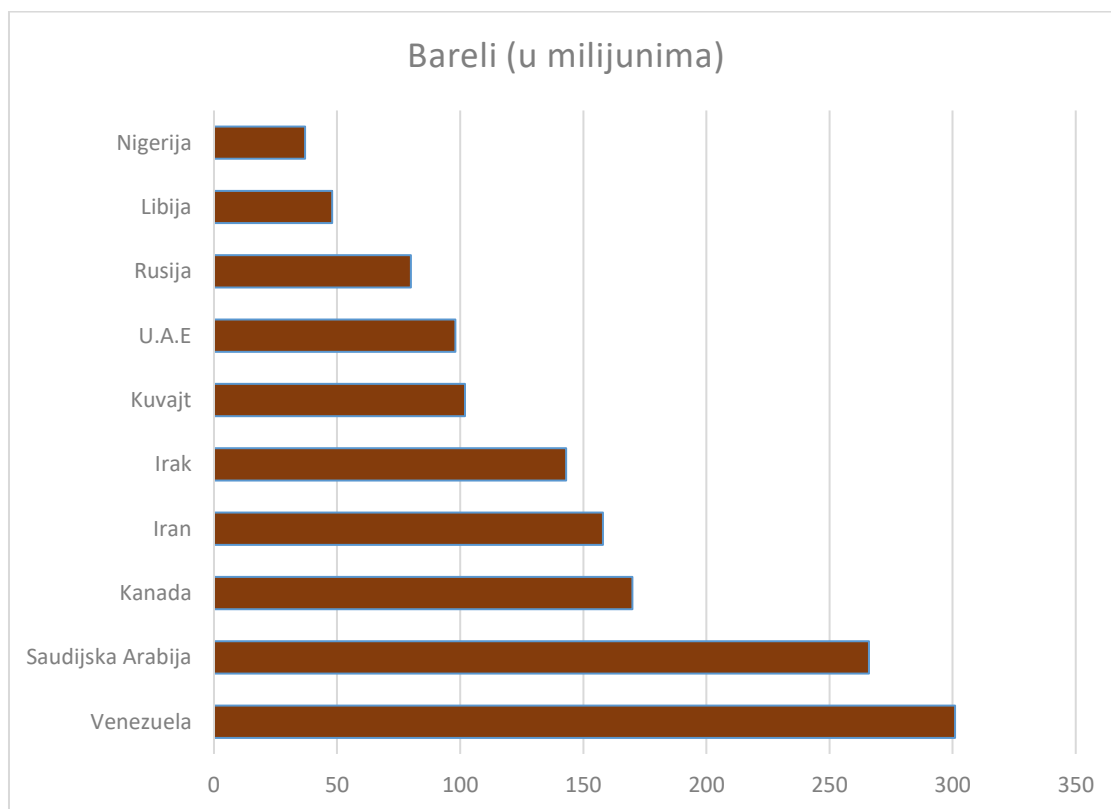
<https://databank.worldbank.org/reports.aspx?source=2&series=SI.POV.NAHC&country=VEN> , pristup (1. kolovoza, 2019.)

Venezuela ima najveće svjetske rezerve nafte te njezina ekonomija izuzetno ovisi o izvozu nafte. Venezuela je službeno nacionalizirala svoju naftnu industriju 1976. te je tada formirana venezuelanska državna naftna kompanija Petróleos de Venezuela S.A. (PdVSA). Dok svijet i dalje sa zabrinutošću gleda na situaciju u Venezueli, Sjedinjene Države slijedi svoju prethodno izjavljenu namjeru da "iskoriste svu težinu ekonomske i diplomatske moći Sjedinjenih Država za obnovu venezuelanske demokracije". Američki ministar financija Steven Mnuchin najavio je nove sankcije protiv režima predsjednika Nicolasa Madura, ciljajući državnu naftnu kompaniju PdVSA, glavni izvor gotovine za Madura¹⁹.

¹⁹ F. Richter, „Venezuela Sits Atop the World’s Largest Oil Reserves”, Statista, 29. siječnja 2019., <https://www.statista.com/chart/16830/countries-with-the-largest-proven-crude-oil-reserves/>, (pristupljeno 3. kolovoza, 2019.)

Sjedinjene Države već su dugo najveće tržište venezuelanske sirove nafte, što je dodalo težinu jučerašnjim najavama. Bijela kuća izjavila je da predsjednik Trump odbija razgovarati s Maduroom dok se u toj zemlji ne obnovi demokracija. Čelnici Venezuele krive stanje zemlje za sankcije i "ekonomski rat" vođen onim što je ministar vanjskih poslova Jorge Arreaza nedavno nazvao "ekstremističkom, nadmoćnom, rasističkom" vladom Donalda Trumpa. "To nije samo ekonomski rat, to je svestrani rat - politički rat, medijski i trgovinski rat", tvrdio je Arreaza.

Grafički prikaz 2. Zemlje s najvećim dokazanim rezervama sirove nafte od 2017. (u milijunima barela)

Izvor: Statista, <https://www.statista.com/chart/16830/countries-with-the-largest-proven-crude-oil-reserves/>, pristup (3. kolovoza 2019.)

Tablica 8. Godišnja postotna promjena inflacije u Venezueli u razdoblju od 2012. godine do 2019. godine

Godina	Stopa inflacije (u %)
2012.	21,1
2013.	38,5
2014.	57,3
2015.	111,8
2016.	254,4
2017.	493,6
2018.	929789,5
2019.	10000000

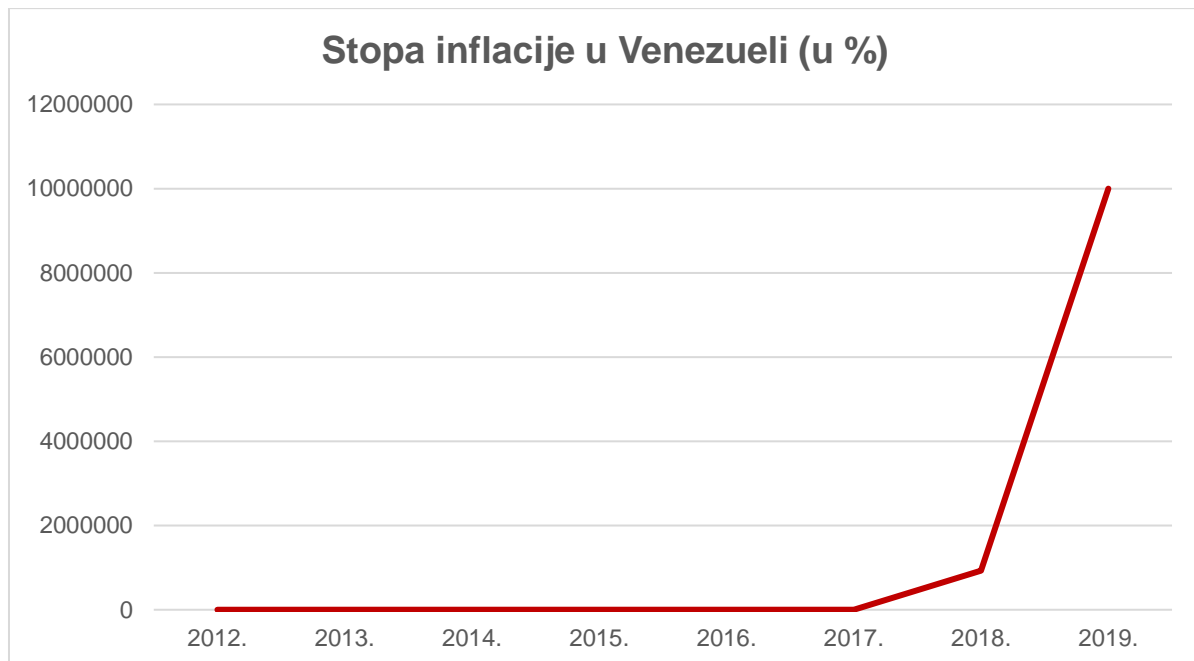
Izvor: MMF, <https://www.imf.org/external/datamapper/PCPIPCH@WEO/VEN>, pristup (3. kolovoza 2019.)

Navedena tablica prikazuje iznos stope inflacije u Venezueli danas, te koliko se ista promijenila tijekom godina.

Inflacija je stručni ekonomski izraz za ispis novca. Inflacija često rezultira hiperinflacijom, što je pogubno. Dakle to znači da jedan dolar više ne vrijedi kao jedan dolar. Mnogo novca brzo kruži te je devalvativno. To uzrokuje izuzetno visoko povećanje cijene osnovnih predmeta

Inflacija u Venezueli u 2019. godini prema procijenjenim podacima Međunarodnog Monetarnog Fonda iznosi 10000000% što je poražavajuća stopa uzevši u obzir primjerice nazovimo to „normalnom“ stopom inflacije Urugvaja koja iznosi 7.36%.

Grafički prikaz 3. Godišnja postotna promjena inflacije u Venezueli u razdoblju od 2012. godine do 2019. godine

Izvor: MMF, <https://www.imf.org/external/datamapper/PCPIPCH@WEO/VEN> , pristup (3. kolovoza 2019.)

Eliminiranje cijena i stvaranje stvari besplatno ili gotovo besplatno najbrži je put do siromaštva i propasti. Ako nešto napravite besplatnim, to ga ne čini manje oskudnim. To samo znači da moramo pronaći drugi način da financiramo te besplatne stvari. Povijesno je za bivšeg predsjednika Venezuele Chaveza i sadašnjeg Nicolasa Madura to značilo poticanje monetarne inflacije.

Dakle da živimo u Venezueli mogli bismo otići u krevet da kruh košta 5 dolara i probuditi se ujutro sa saznanjem da taj isti kruh od sinoć košta 105 dolara. Ta će cijena i dalje rasti dok novac i dalje gubi na vrijednosti. To boli sve, ali šteti siromašnima, posebno jer nemaju dodatni prihod da izdrže gubitak vrijednosti valute i gubitak slobode koji proizlaze iz inflacije.

4. Sociokulturna dimenzija siromaštva Latinske Amerike

Analizu sociokulturne dimenzije siromaštva u zemljama Latinske Amerike temeljiti ćemo na pet skupina faktora (prema P. Spickeru) vezanih uz siromaštvo:

1. ozbiljan nedostatak fizičke udobnosti (hrana, sklonište, odjeća),
2. izraženi zdravstveni problemi (bolest, fizička slabost, kraće trajanje života),
3. nedostatak sigurnosti (gubitak prihoda, opasna radna okolina ili susjedstvo),
4. izraženi nedostatak socijalnih vrijednosti (slabo obrazovanje, izostanak plaćenog rada, neposjedovanje simbola srednje klase, stigma financijske ovisnosti, niske aspiracije, obiteljska nestabilnost),
5. izražen nedostatak vrijednosti prihvaćanja (slaba ili nikakva politička participacija, diskriminacija, neposjedovanje nekih socijalno vrijednih sposobnosti i simbola).²⁰

4. 1. Ozbiljan nedostatak fizičke udobnosti

Tablica 9. Postotak gradskog stanovništva u zemljama Latinske Amerike koji živi u sirotinjskim kvartovima, neformalnim naseljima ili neadekvatnom stanovanju u 2014. godini

Država	Gradsko stanovništvo (u %)
Argentina	16.7
Bolivija	43.5
Brazil	22.3
Čile	9.0
Kolumbija	13.1
Kostarika	5.5
Kuba	Podaci nisu dostupni
Dominikanska Republika	12.1

²⁰ A. Šundalić, op.cit., str. 116.

Ekvador	36.0
El Salvador	28.9
Gvatemala	38.7
Haiti	74.4
Honduras	27.5
Meksiko	11.1
Nikaragva	45.5
Panama	25.8
Paragvaj	17.6
Peru	34.2
Urugvaj	Podaci nisu dostupni
Venezuela	32.0

Izvor: CEPAL,

https://estadisticas.cepal.org/cepalstat/WEB_CEPALSTAT/estadisticasIndicadores.asp?idioma=i, pristup (4. kolovoza 2019.)

Agenda održivog razvoja 2030. godine koju je pokrenuo samit UN-a u New Yorku, 25. i 27. rujna 2015., ima za cilj zaustavljanje siromaštva u svim njegovim oblicima te prema istoj da bi se proveo razvoj odgovarajućih politika i programa za osiguranje pristupa svima odgovarajućim smještajima i nadogradnju "straćara" odnosno sirotinjskih kvartova, potrebno je utvrditi i kvantificirati udio stanovništva koji živi u "straćarama", neformalnim naseljima i onih koji žive u neadekvatnom smještaju.

"Straćare" ili sirotinjski kvartovi definiraju se kao oblik smještaja u kojem stanovnici trpe jedno ili više sljedećih „uskraćivanja domaćinstva“:

1. nedostatak pristupa poboljšanom izvoru vode,
2. nedostatak pristupa poboljšanim sanitarnim objektima,
3. nedostatak dovoljne stambene površine,
4. nedostatak trajnosti smještaja (u slučaju prirodnih pojava kao što je kiša prokišnjavaње krovova, materijal izgradnje smještaja slabe kvalitete i sl.),
5. nesigurnost smještaja kao stalnog

Osoba koja živi u kućanstvu koje nema bilo koji od gore navedenih atributa je stanovnik "straćara" ili sirotinjskih kvartova.

U Gradovima Latinske Amerike najviši postotak takvih osoba koje žive u "straćarama" je u Haitiju sa čak 74.4% gradskog stanovništva koji žive u "straćarama" dakle možemo reći da u gradovima države Haiti samo oko 25% stanovništva živi u odgovarajućim smještajima koji imaju poboljšani izvor vode, poboljšane sanitarne objekte i druge attribute odgovarajućeg smještaja.

Prema konzervativnim procjenama više od 80.000 ljudi sada živi u naselju Jalousie koje je tek jedno od naselja "straćara" u državi Haiti. U Jalousie-u se nalazi zajednica koja se bori s nedostatkom sanitarne vode i tekuće vode, povremenom strujom i rijekama plastičnog otpada. Stanovnici Jalousie-ja nemaju tekuću vodu te vodu prikupljaju na mjestima za distribuciju vode, te plaćaju 0,35 dolara za kantu od 20 litara vode. Mnogi od današnjih stanovnika Jalousie-ja preselili su se u Jalousie nakon zemljotresa koji je 2010. godine opustošio veći dio Haitija. No život za veliku većinu Haićana, čak i prije ove katastrofe, bio je izuzetno težak.²¹

Ništa bolje stanje nije u državama Boliviji i Nikaragvi gdje skoro pa polovica gradskog stanovništva živi u "straćarama".

Država Latinske Amerike sa najviše odgovarajućih smještaja je Čile sa tek 9% gradskog stanovništva koje živi u "straćarama".

---

²¹ T. Zaidi, „Eking out a living in Haiti's colourful slum city", BBC News, 17. lipnja 2018., <https://www.bbc.com/news/in-pictures-44068840>, (pristupljeno 5. kolovoza 2019.)

Slika 1. Naselje "straćara" Jalousie, Haiti

Izvor: BBC, <https://www.bbc.com/news/in-pictures-44068840> , pristup (4. kolovoza 2019.)

Slika 2. "Rijeke" plastičnog smeća pred kućama, naselje Jalousie, Haiti

Izvor: BBC, <https://www.bbc.com/news/in-pictures-44068840> , pristup (4. kolovoza 2019.)

4. 2. Izraženi zdravstveni problemi

Tablica 10. Stopa smrtnosti dojenčadi oba spola za petogodišnje razdoblje od 2010. godine do 2015. godine u zemljama Latinske Amerike

Država	Smrt na 1000 živorođenih
Argentina	13.7
Bolivija	42.8
Brazil	20.3
Čile	7.4
Kolumbija	17.9
Kostarika	9.4
Kuba	5.5
Dominikanska Republika	25.1
Ekvador	21.1
El Salvador	17.0
Gvatemala	26.9
Haiti	43.5
Honduras	27.8
Meksiko	18.8
Nikaragva	18.1
Panama	15.2
Paragvaj	28.8
Peru	18.6
Urugvaj	12.7
Venezuela	13.8

Izvor: CEPALSTAT,

https://estadisticas.cepal.org/cepalstat/WEB_CEPALSTAT/estadisticasIndicadores.asp?idioma=i , pristup (5. kolovoza 2019.)

Stopa smrtnosti dojenčadi među zemljama Latinske Amerike najveća je u zemlji Haiti gdje na 1000 novorođenih približno 44 novorođenih umire. Odmah iza Haitija slijedi država Bolivija gdje na 1000 novorođenih približno 43 novorođenih umire.

Glavni razlozi visoke stope smrtnosti dojenčadi na Haitiju i Boliviji svode se na veliku neimaštinu, lošu zdravstvenu infrastrukturu i nedostatak zdravstvene zaštite. Prema podacima neprofitne organizacije "*Every Mothers Counts*" koja svoje resurse posvećuje osiguravanju trudnoće i porođaja za majke širom svijeta, 75% majki na Haitiju rodi kod kuće, bez kvalificirane medicinske osobe za porode ili bez pristupa hitnim službama za porođaj.

Glavni razlog za to je taj što je veći dio Haitija ruralni i nerazvijen, većina majki nema pristup odgovarajućim medicinskim ustanovama, hitnom prijevozu ili kvalificiranom medicinskom osoblju. Te je većina majki na Haitiju bez odgovarajuće podrške tijekom porođaja.²²

S druge strane u državi Boliviji od sredine 1990-ih vlada kreće u politiku univerzalnog pružanja zdravstvene zaštite za majke i djecu, dajući prednost zdravlju majki i preživljavanju djece. Izvorni, najosnovniji, sustav nadograđen je prije osam godina u Univerzalni sustav osiguranja majke i djeteta (SUMI), koji je sveobuhvatni zdravstveni paket koji pokriva oko 500 zdravstvenih problema djece od rođenja do pet godina starosti.²³

No, unatoč značajnom napretku postignutom u smanjenju stope smrtnosti majki i novorođenčadi u Boliviji, te su stope i dalje među najvišim u Latinskoj Americi, posebno u pogledu neonatalne smrti.

---

²² T. Hinteregger, „FIVE FACTS ABOUT THE INFANT MORTALITY RATE IN HAITI” , The Borgen Project, 17. 08. 2017., <https://borgenproject.org/infant-mortality-rate-in-haiti/>, (pristupljeno 5. kolovoza, 2019)

²³ A. Schipani, „Child mortality in Bolivia: a partial success”, The Guardian, 6. rujna 2010., <https://www.theguardian.com/world/2010/sep/06/bolivia-child-mortality-sumi-health>, (pristupljeno 7. kolovoza 2019.)

4. 3. Nedostatak sigurnosti

Tablica 11. Stopa ubojstava na 100.000 ljudi i broj ubojstava zemalja Latinske Amerike prema broju stanovnika 2016. godine

Država	Stopa ubojstava na 100.000 stanovnika	Broj ubojstava	Broj stanovnika
Argentina	6	2.605	43,590,368
Bolivija	6.4	698	10,906,250
Brazil	30.3	62.517	206,081,432
Čile	3.5	638	18,228,571
Kolumbija	25.3	12.343	48,747,708
Kostarika	12.8	626	4,890,372
Kuba	4.9	572	11,690,660
Dominikanska Republika	16	1.616	10,075,045
Ekvador	5.7	963	16,528,730
El Salvador	81	5.280	6,520,675
Gvatemala	27.3	4.520	16,555,556
Haiti ²⁴	10	1.056	10,960,578
Honduras	59	5.150	8,721,014
Meksiko	18.5	22.576	122,273,473
Nikaragva	7.7	484	6,316,774
Panama	10	405	4,179,999
Paragvaj	9.8	669	6,854,536
Peru	7.7	2.435	31,488,625
Urugvaj	7.7	268	3,480,222
Venezuela	58.8	18.230	31,028,637

Izvor: IGARAPE INSTITUTE, <https://homicide.igarape.org.br/>, pristup (7. kolovoza 2019.)

²⁴ Podaci iz 2015. godine

Navedeni pokazatelj stopa ubojstava na 100.000 stanovnika je broj namjernih ubojstava na stotinu tisuća ljudi koji su se dogodili na navedenom teritoriju u određenoj godini. Stopa ubojstava omogućila je značajne usporedbe zemalja s vrlo različitom veličinom stanovništva.

Najveću stopu ubojstava na 100.000 stanovnika među zemljama Latinske Amerike ima El Salvador i ona iznosi 81 ubojstava na 100.000 stanovnika. Odmah iza El Salvadora po stopi ubojstava slijedi Honduras sa 59 ubojstava na 100.000 stanovnika te Venezuela sa 58.8 ubojstava na 100.000 stanovnika. Latinoamerička zemlja s najnižom stopom ubojstava u 2016. godini je Čile, sa 3.5 ubojstava na 100.000 stanovnika. U Latinskoj Americi i Karibima postoji 9 zemalja s stopama ubojstava ispod 10 na 100.000 stanovnika, uključujući Čile, Kubu, Ekvador, Argentinu, Boliviju, Nikaragvu, Peru, Urugvaj i Paragvaj.

Prema podacima Institut Igarapé-a otprilike 33% svjetskih ubojstava događa se u Latinskoj Americi i na Karibima, u kojima živi samo 8% svjetske populacije. Najmanje 7 od 20 najsmrtonosnijih država svijeta prema apsolutnim brojevima smrtnih slučajeva nalazi se u Latinskoj Americi i na Karibima, uključujući Brazil, Meksiko, Venezuelu, Kolumbiju, El Salvador, Honduras i Gvatemalu.

Kada se mjeri postotkom ubojstava, 17 od 20 najopasnijih zemalja svijeta nalazi se u Latinskoj Americi i na Karibima.

Mjerenom stopom ubojstava na 100.000 stanovnika u 2015., najopasniji gradovi na svijetu uključuju El Salvador (136), Acapulco u Meksiku (108) i San Pedro Sula u Hondurasu (104).

Gradovi koji su dosegli najviše zabilježene stope ubojstava uključuju Ciudad Juarez u 2010. godini (276 na 100.000 stanovnika) i Medellin 1991. (266 na 100.000 stanovnika). Ova dva grada imaju značajno smanjenje stope ubojstava, izvještavajući o trenutnim stopama ubojstava ispod 20 na 100.000 stanovnika.

U Rio de Janeiru nekada jednom od najopasnijih gradova u Brazilu stopa ubojstava znatno je pala s 70 na 100.000 stanovnika u 1995. godini na 19 na 100.000 stanovnika u 2015. godini.²⁵

---

²⁵ „Homicide Monitor“, <https://homicide.igarape.org.br/>, (pristupljeno 7. kolovoza 2019.)

Visoke stope ubojstava u zemljama San Salvador, Hondurasu i Venezueli pripisuju se socioekonomskom razvoju, vladavini zakona, političkoj nestabilnosti kao i organiziranim kriminalnim skupinama i bandama.

4. 4. Izraženi nedostatak socijalnih vrijednosti

Tablica 12. Stopa pismenosti osoba starih 15 i više godina u zemljama Latinske Amerike 2015. godine i 2014. godine

Država	Pismene osobe stare 15 i više godina (u %)
Argentina	99.2
Bolivija	92.5
Brazil	92.0
Čile	96.9
Kolumbija	94.2
Kostarika	97.8
Kuba	99.8
Dominikanska Republika	92.0
Ekvador	94.5
El Salvador	88.0
Gvatemala	81.3
Haiti	60.7
Honduras	87.9
Meksiko	94.5
Nikaragva	82.8
Panama	95.0
Paragvaj	95.6
Peru	94.2
Urugvaj	98.5
Venezuela	96.6

Izvori: Svjetska Banka, <https://databank.worldbank.org/reports.aspx?source=2&series=SE.ADT.LITR.ZS&country=>, pristup (9. kolovoza 2019.), CIA, <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/>, pristup (9. kolovoza 2019.)

Stopa pismenosti osoba starih 15 i više godina u ukupnom stanovništvu odnosi se na postotak stanovništva koje je staro 15 i više godina koji uz razumijevanje može i pročitati i napisati kratku jednostavnu izjavu o svom svakodnevnom životu.

Najpismenija zemlja Latinske Amerike prema podacima iz 2015. godine bila bi Kuba sa gotovo stopostotnom stopom odnosno 99.8% pismenosti stanovništva starog 15 i više godina.

Ovaj postotak pismenosti Kubanskog stanovništva ne čudi pošto je Kuba imala snažan obrazovni sustav od ranih 1900-ih, otprilike u to vrijeme samo je polovica djece imala pristup obrazovanju. Ruralna Kuba je imala nisku stopu pismenosti u odnosu na gradska područja. Nakon revolucije 1959. godine obrazovanje na Kubi je nacionalizirano. Prije toga zabilježeno je da je 20 posto Kubanaca starijih od 15 godina bilo nepismeno, a 60 posto polupismeno zbog činjenice da su mnogi seoski Kubanci stekli obrazovanje trećeg razreda ili manje. Srećom, Kuba danas ima najvišu stopu pismenosti na svijetu sa 99.8%. Nakon kubanske revolucije, obrazovanje je postalo glavni prioritet. Provedena je kampanja pismenosti za ukidanje nepismenosti na Kubi koja je trajala godinu dana te su tijekom kampanje izgrađene škole, educirani prosvjetni radnici, a siromašni naučeni čitati i pisati. Oko 707.000 Kubanaca naučilo je čitati i pisati. Zbog toga se tada stopa pismenosti povećala na 96 posto. Prije ovog uspjeha, stopa pismenosti bila je između 60 i 70 posto.²⁶

Odmah nakon Kube po stopi pismenosti slijedi Argentina sa 99.2% pismenih te Urugvaj sa 98.5%. Valja napomenuti da čak 15 zemalja Latinske Amerike od navedenih 20 ima stopu pismenosti iznad 90%.

Najnižu stopu pismenosti pronalazimo u Haitiju koji ima pismenih osoba starih 15 i više godina tek nešto više od polovice (60.7%). Razlog tako niskoj stopi pismenosti sigurno nije u manjku volje i želje stanovnika ove zemlje da nauče pisati i čitati jednostavno im obrazovanje nije prioritet, već kako smo to mogli dosada vidjeti veći im je prioritet osigurati si hranu, vodu i ostale osnove potrepštine kako bi mogli preživjeti.

---

²⁶ M. Solansh, „The Success of Literacy Education in Cuba”, Borgen Magazine, 28, 5. 2017., <https://www.borgenmagazine.com/success-literacy-education-in-cuba/>, (pristupljeno 9. kolovoza 2019.)

4. 5. Izražen nedostatak vrijednosti prihvaćanja

Tablica 13. Postotak stanovništva zemalja Latinske Amerike koji smatra da pripada diskriminiranoj skupini 2015. godine

Država	Diskriminirano stanovništvo (u %)
Argentina	16
Bolivija	27
Brazil	19
Čile	29
Kolumbija	9
Kostarika	17
Kuba	Podaci nisu dostupni
Dominikanska Republika	18
Ekvador	8
El Salvador	11
Gvatemala	20
Haiti	Podaci nisu dostupni
Honduras	13
Meksiko	18
Nikaragva	12
Panama	15
Paragvaj	18
Peru	20
Urugvaj	12
Venezuela	17

Izvor: CEPALSTAT,

https://estadisticas.cepal.org/cepalstat/WEB_CEPALSTAT/estadisticasIndicadores.asp?idioma=i , pristup (10. kolovoza 2019.)

Možemo primijetiti da najveći postotak stanovništva koji smatra da pripada u diskriminirajuće skupine u zemljama Latinske Amerike u Čileu i iznosi 29% te odmah nakon slijedi Bolivija sa 27% diskriminiranog stanovništva.

Najrašireniji oblik diskriminacije u Čileu je diskriminacija prema imigrantima a posebno Haićanima, kako Čile postaje vodeće odredište za migrante s Haitija, Dominikanske Republike i zemalja Južne Amerike s crnim stanovništvom, porast dolazaka migranata izaziva zabrinutost zbog sve većeg rasizma u čileanskom društvu koje se dugo smatralo ne samo bijelim već bjelijim od većine drugih latinoameričkih zemalja. U Čileu, zemlji u kojoj su crnci ranije bili jedva vidljivi, crnačka populacija dramatično je narasla za manje od desetljeća. S manje od 5.000 u 2010. godini, stanovništvo Haitija doseglo je više od 100.000. Ta povećana "vidljivost" Haićana, podvrgla ih je svim oblicima rasizma u njihovom svakodnevnom životu, od načina na koji ih Čileanci gledaju do načina na koji se postupaju, a oba načina ometaju njihovu integraciju u čileansko društvo. Haićanima se ne isplaćuje minimalna plaća, ne daju im se ugovori o radu, imaju vrlo dugo radno vrijeme te se neprestano maltretiraju.²⁷

Latinoameričke zemlje sa najmanjom stopom diskriminacije su Ekvador (8%) i Kolumbija (9%).

---

²⁷ J. Charles, „Chile is used to welcoming migrants. But Haitians don't always get a warm reception", Miami Herald, 6. 3. 2018., <https://www.miamiherald.com/news/nation-world/world/americas/haiti/article202589599.html> (pristupljeno 10. kolovoza 2019.)

5. Zaključak

Na kraju ovog rada možemo utvrditi da se siromaštvo općenito ne može svesti samo na materijalnu dimenziju već se širi i na sociokulturnu dimenziju pa i psihološku, te smo isto potkrijepili podacima u radu.

Saznajemo da najviši postotak (64.3%) siromašnog stanovništva u Latinskoj Americi prema posljednjim službenim podacima u 2017. godini ima Honduras te da su glavni razlozi za to: pothranjenost, prirodne katastrofe, visoka nezaposlenost i nasilje, s druge strane utvrdili smo da je najmanje siromašnih 7.9% u Urugvaju te Čileu 8.6%.

Možemo zaključiti da je u Latinskoj Americi Haiti zemlja s najviše ekstremnog siromaštva sa čak 25% stanovništva Haitija, trend je takav zbog političke nestabilnosti ove zemlje. Također velike postotke ekstremnog siromaštva pronalazimo u Hondurasu (15.9%) te Venezueli (10%). Utvrđujemo da je najmanji postotak ljudi (0.1%) koji su ekstremno siromašni u Urugvaju što je odraz njegovog stabilnog gospodarstva. Utvrdili smo dohodovne skupine za zemlje Latinske Amerike te smo na temelju toga odredili relativno siromaštvo putem pripadajuće linije siromaštva s obzirom na dohodak. Među zemljama Latinske Amerike nižeg srednjeg dohotka najveći postotak siromašnih u 2014. godini ima Honduras sa 31.8% siromašnih stanovnika koji žive s manje od 3.20 USD dnevno, dok u zemljama Latinske Amerike sa gornjim srednjim dohotkom najveći postotak siromašnih ima Gvatemala gdje polovica stanovništva živi s manje od 5.50 USD na dan.

Posebno smo se osvrnuli na siromaštvo aktualne Venezuele te zaključili da prema procjenama 90% Venezuele živi u siromaštvu ispod nacionalne linije siromaštva te da je ista pogoršana neuspjelim ekonomskim politikama i padom globalnih cijena nafte a upravo je nafta glavni izvor prihoda ove zemlje. Zanimljivo je doznati da je stopa inflacije u Venezueli 2019. godine prema procjenama iznosila 10000000% što je poražavajuća stopa uzevši u obzir primjerice nazovimo to „normalnom“ stopom inflacije Urugvaja koja iznosi 7.36%. Na temelju analize sociokulturne dimenzije siromaštva kroz pet skupina faktora prema P. Spickeru možemo zaključiti da je u Haitiju prisutan ozbiljan nedostatak fizičke udobnosti jer 74.4% gradskog stanovništva Haitija živi u "straćarama", i ujedno Haiti ima najveću stopu smrtnosti dojenčadi u Latinskoj Americi gdje na 1000 novorođenih približno 44 novorođenih umire. Odmah iza Haitija slijedi država Bolivija gdje na 1000 novorođenih približno 43 novorođenih

umire. Isto tako zaključujemo da Haiti u Latinskoj Americi ima najnižu stopu pismenosti, 60.7% stanovništva je pismeno.

Možemo utvrditi da su najnesigurnije države za život El Salvador sa 81 ubojstava na 100.000 stanovnika, Honduras sa 59 ubojstava te Venezuela sa 58.8 ubojstava na 100.000 stanovnika. Čile, zemlja visokog dohotka koja u većini pokazatelja pokazuje povoljne trendove te ga se smatra „Kalifornijom“ Južne Amerike ima najveći postotak diskriminiranog stanovništva (29%).

Popis literature

Knjige:

1. Šundalić, A., *Sociologija*. Osijek, Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku – Ekonomski fakultet u Osijeku, 2011.
2. Curić, Z., Opačić, V. T. i N. Glamuzina, *Geografija turizma – Regionalni pregled*, Zagreb, Naklada LJEVAK, 2013.
3. Acemoglu, D. i J. A. Robinson, *Zašto nacije propadaju*, Zagreb, MATE d.o.o., 2017.

Internet izvori:

1. Svjetska Banka, „World Bank Open Data“, [website], 2019, <https://data.worldbank.org/> (pristup u razdoblju od 27. srpnja do 10. kolovoza 2019.)
2. „Homicide Monitor“, <https://homicide.igarape.org.br/>, (pristupljeno 7. kolovoza 2019.)
3. Međunarodni Monetarni Fond, <https://www.imf.org/external/datamapper/PCPIPCH@WEO/VEN>, pristup (3. kolovoza 2019.)
4. CEPALSTAT, https://estadisticas.cepal.org/cepalstat/WEB_CEPALSTAT/estadisticasIndicadores.asp?idioma=i, pristup (pristup u razdoblju od 29. srpnja do 10. kolovoza 2019.)
5. BBC, <https://www.bbc.com/news/in-pictures-44068840>, pristup (4. kolovoza 2019.)

6. IGARAPE INSTITUTE, <https://homicide.igarape.org.br/>, pristup (7. kolovoza 2019.)
7. CIA, <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/> , pristup (9. kolovoza 2019.)
8. S. J. Fraser, „Big four causes of poverty in Honduras", The Borgen Project, 2017., <https://borgenproject.org/causes-of-poverty-in-honduras/>, (pristupljeno 28. srpnja, 2019.)
9. T. Phillips, „A slow-motion catastrophe“: on the road in Venezuela, 20 years after Chávez's rise", The Guardian, 2018., <https://www.theguardian.com/world/2018/dec/06/on-the-road-venezuela-20-years-after-hugo-chavez-rise>, (pristupljeno 1. kolovoza, 2019.)
10. F. Richter, „Venezuela Sits Atop the World's Largest Oil Reserves", Statista, 2019., <https://www.statista.com/chart/16830/countries-with-the-largest-proven-crude-oil-reserves/>, (pristupljeno 3. kolovoza, 2019.)
11. T. Zaidi, „Eking out a living in Haiti's colourful slum city", BBC News, 2018., <https://www.bbc.com/news/in-pictures-44068840>, (pristupljeno 5. kolovoza 2019.)
12. T. Hinteregger, „FIVE FACTS ABOUT THE INFANT MORTALITY RATE IN HAITI" , The Borgen Project, 2017., <https://borgenproject.org/infant-mortality-rate-in-haiti/>, (pristupljeno 5. kolovoza, 2019)
13. A. Schipani, „Child mortality in Bolivia: a partial success", The Guardian, 2010., <https://www.theguardian.com/world/2010/sep/06/bolivia-child-mortality-sumi-health>, (pristupljeno 7. kolovoza 2019.)
14. M. Solansh, „The Success of Literacy Education in Cuba", Borgen Magazine, 2017., <https://www.borgenmagazine.com/success-literacy-education-in-cuba/>, (pristupljeno 9. kolovoza 2019.)

15. J. Charles, „Chile is used to welcoming migrants. But Haitians don't always get a warm reception", Miami Herald, 2018., <https://www.miamiherald.com/news/nation-world/world/americas/haiti/article202589599.html> (pristupljeno 10. kolovoza 2019.)

Popis ilustracija

Popis tablica:

Tablica 1. Omjer siromašnog stanovništva zemalja Latinske Amerike po nacionalnim linijama siromaštva (% ukupnog stanovništva) u 2017. godini.....	9
Tablica 2. Postotak siromašnih pri 1.90 američkih dolara (USD) na dan (PPP za 2011.) u 2014. godini u zemljama Latinske Amerike	13
Tablica 3. Pragovi za razvrstavanje zemalja prema dohotku.....	15
Tablica 4. Bruto nacionalni dohodak (BND) po glavi stanovnika u američkim dolarima (USD) zemalja Latinske Amerike za 2018. godinu te njihove dohodovne skupine ...	16
Tablica 5. Postotak siromašnih u zemljama Latinske Amerike pri 3,20 američkih dolara (USD) na dan (PPP za 2011.) u 2014. godini	18
Tablica 6. Postotak siromašnih u zemljama Latinske Amerike pri 5,50 američkih dolara (USD) na dan (PPP za 2011.) u 2014. godini	19
Tablica 7. Postotak stanovništva koji živi ispod nacionalnih granica siromaštva u Venezueli u razdoblju od 2009 do 2018. godine	22
Tablica 8. Godišnja postotna promjena inflacije u Venezueli u razdoblju od 2012. godine do 2019. godine	25
Tablica 9. Postotak gradskog stanovništva u zemljama Latinske Amerike koji živi u sirotinjskim kvartovima, neformalnim naseljima ili neadekvatnom stanovanju u 2014. godini.....	27
Tablica 10. Stopa smrtnosti dojenčadi oba spola za petogodišnje razdoblje od 2010. godine do 2015. godine u zemljama Latinske Amerike	31
Tablica 11. Stopa ubojstava na 100.000 ljudi i broj ubojstava zemalja Latinske Amerike prema broju stanovnika 2016. godine.....	33
Tablica 12. Stopa pismenosti osoba starih 15 i više godina u zemljama Latinske Amerike 2015. godine i 2014. godine	35
Tablica 13. Postotak stanovništva zemalja Latinske Amerike koji smatra da pripada diskriminiranoj skupini 2015. godine.....	37

Popis grafičkih prikaza:

Grafički prikaz 1. Postotak stanovništva koji živi ispod nacionalnih granica siromaštva u Venezueli u razdoblju od 2009 do 2018. godine	23
Grafički prikaz 2. Zemlje s najvećim dokazanim rezervama sirove nafte od 2017. (u milijunima barela)	24

Grafički prikaz 3. Godišnja postotna promjena inflacije u Venezueli u razdoblju od 2012. godine do 2019. godine	26
---	----

Popis slika:

Slika 1. Naselje "straćara" Jalousie, Haiti	30
Slika 2. "Rijeke" plastičnog smeća pred kućama, naselje Jalousie, Haiti	30

Sažetak

Siromaštvo zemalja Latinske Amerike problem je koji smo istraživali u ovom radu te smo se prvobitno osvrnuli na teorijski pristup pojma siromaštva a zatim smo analizirali siromaštvo Latinske Amerike kroz pokazatelje siromaštva prihodovne, socijalne i psihološke prirode vodeći se time da se siromaštvo ne može prikazati samo kroz materijalno stanje. Najsiromašnija zemlja Latinske Amerike po posljednjim službenim podacima u 2017. je Honduras sa 64.3% siromašnih, dok je Haiti zemlja sa najvećim ekstremnim siromaštvom sa 25% stanovništva koje živi sa 1.90 američkih dolara (USD) na dan. Zemlja Latinske Amerike sa najmanjim postotkom siromašnih je Urugvaj sa 7.9%. Utvrdili smo dohodovne skupine za zemlje Latinske Amerike te smo na temelju toga odredili relativno siromaštvo putem pripadajuće linije siromaštva s obzirom na dohodak. Među zemljama nižeg srednjeg dohotka najveći postotak siromašnih ima Honduras sa 31.8% siromašnih stanovnika koji žive s manje od 3.20 USD dnevno, dok u zemljama gornjeg srednjeg dohotka najveći postotak siromašnih ima Gvatemala gdje polovica stanovništva živi s manje od 5.50 USD na dan. Posebno smo se osvrnuli na siromaštvo Venezuele te utvrdili njenu ponižavajuću stopu inflacije od 10000000% koja teško pada svima a naročito siromašnima kojih je prema procjenama 90% u Venezueli. Na temelju analize sociokulturne dimenzije siromaštva kroz pet skupina faktora prema P. Spickeru Haiti najlošije stoji u većini pokazatelja: 74.4% gradskog stanovništva živi u "straćarama", približno 44 dojenčadi na 1000 novorođenih umire, te je 60.7% stanovništva pismeno što je najniža stopu pismenosti u Latinskoj Americi. Najnesigurnija država za život je El Salvador sa 81 ubojstava na 100.000 stanovnika. Najveći postotak diskriminiranog stanovništva (29%) ima Čile.

Ključne riječi: siromaštvo, apsolutno siromaštvo, relativno siromaštvo, Latinska Amerika, neudobnost, nesigurnost, diskriminacija, glad

Abstract

Poverty in Latin American countries is a problem we have explored in this paper, primarily addressing the theoretical approach to poverty, and then we analyzed Latin American poverty through indicators of income, social and psychological poverty, taking into account that poverty cannot be represented through material means alone. The poorest Latin American country, according to official figures in 2017., is Honduras with 64.3% of the poor, while Haiti is the country with the most extreme poverty with 25% of the population living at \$ 1.90 (USD) per day. The country of Latin America with the lowest percentage of the poor is Uruguay with 7.9%. We have identified income groups for Latin American countries, and based on this, we have determined relative poverty through the associated income poverty line. Among lower middle income countries, Honduras has the highest percentage of the poor, with 31.8% of the poor living with less than \$ 3.20 per day, while in upper middle income countries, Guatemala has the highest percentage of the poor, where half the population lives with less than \$ 5.50 per day. In particular, we referred to the poverty of Venezuela and found its estimated devastating inflation rate of 10000000%, which is hard for all, especially for the estimated 90% poor in Venezuela. Analyzing the sociocultural dimension of poverty through five groups of factors according to P. Spicker, Haiti is the worst in most indicators: 74.4% of the urban population lives in "slums", approximately 44 infants per 1000 newborns die, and 60.7% of the population is literate, which is the lowest literacy rate in Latin America. The most unsafe state to live in is El Salvador with 81 homicides per 100.000 inhabitants. Chile has the highest percentage of discriminated population (29%).

Keywords: poverty, absolute poverty, relative poverty, Latin America, discomfort, insecurity, discrimination, hunger